թիվ 69(566), հունիսի 25-26 168 ժամ

Հունիսի 4-7-ը Եվրամիության անդամ երկրներում տեղի ունեցան այդ կազմակերպության բարձրագույն օրենսդիր մարմնի՝ Եվրոպական Խորհրդարանի ընտրությունները: Ավելորդ է նշել ոչ միայն համաեվրոպական, այլև, ըստ էության, նաև համաշխարհային նշանակության այդ իրադարձության կարևորությունը: Հայաստանում, սակայն, Եվրախորհրդարանի ընտրությունների վերաբերյալ նույնիսկ հասարակության քաղաքականապես ակտիվ հատվածի շրջանում հետաքրքրություն չէր դրսևորվում: Չափազանցրած չենք լինի, եթե ասենք, որ անգամ քաղաքական ուժերի շատ ներկայացուցիչներ տեղյակ էլ չէին, որ նման իրադարձություն է տեղի ունեցել: Այն դեպքում, երբ Հայաստանը՝ չլինելով Եվրամիության անդամ, այդուհանդերձ, ամենատարբեր ձևաչափերի ծրագրերով կապված է այդ կազմակերպության հետ, և գոնե երկրի քաղաքական վերնախավը պետք է որ տեղեկացված լիներ այդ իրադարձության վերաբերյալ: Առնվազն այն տեսանկյունից, թե արդյո՞ք Եվրախորհրդարանի ընտրությունների արդյունքները կարող էին ազդել այն ծրագրերի վրա (Նոր Հարևանության քաղաքականություն, «Արևելյան գործընկերություն»), որոնցում ներգրավված է նաև Հայաստանը: Իհարկե, արդեն եվրոպական շրջանակներում գերակայող տեսակետի համաձայն, ընտրությունների արդյունքում արձանագրված որոշակի փոփոխություններն ու ուժերի ոչ այնքան սկզբունքային վերադասավորումը չի ազդի Եվրախորհրդարանի գործունեության ուղղվածության վրա, ուստի Հայաստանին վերաբերող ծրագրերը նույնպես կշարունակեն գործել նույն ռեժիմում: Սակայն դա ամենևին չի արդարացնում քաղաքական ապատիան կամ անտարբերությունը:

Մյուս կողմից՝ անտարբերությունն այն հիմնական չափորոշիչն էր, որով բնութագրվեցին Եվրախորհրդարանի վերջին ընտրությունները: Եվրամիության օրենսդիր մարմնի պատմության ընթացքում ընտրողների մասնակցության ռեկորդային ցածր ցուցանիշը ներկայումս դարձել է եվրոպական քաղաքական և քաղաքագիտական շրջանակների քննարկման առանցքային հարցերից մեկը: Եվ հետաքրքիր զուգադիպությամբ նույն երևույթը փոքր-ինչ այլ դրսևորումներով արտահայտվեց նաև Երևանի ավագանու վերջին ընտրությունների ժամանակ: Սակայն, ի տարբերություն Եվրամիության երկրների, Հայաստանում մինչև օրս էլ քննարկվող հիմնական հարցն այն է, թե ընտրություններում որ ուժը որքան ձայն ստացավ և ինչու: Քչերին է հետաքրքրում այն հարցը, թե ինչու է հասարակությունը հիասթափվում ընտրության ինստիտուտից:

ԱՆՏԱՐԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՍԻՆԴՐՈՄԸ

Այս ամսվա սկզբին Եվրամիության անդամ 27 երկրներում տեղի ունեցան Եվրոպական խորհրդարանի՝ Եվրամիության բարձրագույն օրենսդիր և վերահսկողական մարմնի ընտրությունները:

Ընտրությունների գլխավոր արդյունքն այն էր, որ աջակողմյան կուսակցությունները (պահպանողականներ) կարողացան պահպանել մեծամասնությունը Եվրոպառլամենտում: Աջ ցենտրիստական Եվրոպական ժողովրդական կուսակցությունը, կամ, ինչպես նրանց ընդունված է անվանել՝ եվրոպական դեմոկրատները, ստացան 736 պատգամավորական մանդատներից 264-ը: Երկրորդ տեղում սոցիալիստներն են՝ 161 մանդատներով: Եվրոպառլամենտում մանդատներ ստացան նաև լիբերալները՝ 80 մանդատ, «կանաչները» 53, միավորված ձախերը՝ 32, Եվրոպայի ազգերի միությունը՝ 35, և անկախ պատգամավորները՝ 18 տեղ: Այսպես կոչված, «մյուսները», որոնց թվին են դասվում ծայրահեղ աջ ուղղվածության կուսակցությունները, ստացան 93 մանդատ:

Փաստորեն, ընտրությունների արդյունքներով՝ Եվրոպառլամենտում կտրուկ, շրջադարձային փոփոխություններ չեղան: Դա վկայում է այն մասին, որ Եվրոպառլամենտը սկզբունքորեն կպահպանի գործունեության հիմնական ուղղություններն ու գերակայությունները:

Հունիսի 4-7-ը կայացած ընտրություններում արձանագրված բազմաթիվ հետաքրքիր փաստերից մեկն էլ այն է, որ պահպանողականներն ավելի շատ քվեներ են ստացել, քան սոցիալ-դեմոկրատները: Վելուծաբանների կարծիքով, դա նշանակում է, որ նույնիսկ համաշխարհային ֆինանսական ճգնաժամի ներկայիս պայմաններում Եվրոպայի երկրների մեծ մասում քաղաքացիները հավատում են գործող ֆինանսատնտեսական համակարգին և նրա «վերածննդի» հնարավորությանը:

Այդուհանդերձ, այս ընտրությունների սենսացիան, դիտորդների մեծամասնության կարծիքով՝ այն է, որ պատմության մեջ առաջին անգամ աջ ծայրահեղական Բրիտանական ազգային կուսակցությունը (որը հանդես է գալիս կառավարության իմիգրացիոն քաղաքականության դեմ) Եվրոպառլամենտում մանդատ ստացավ: Այն դեպքում, երբ Մեծ Բրիտանիայի իշխող՝ լեյբորիստական կուսակցությունը ընտրություններում ստացած քվեների քանակով ընդամենը երրորդ տեղն է գրավել: Առաջատարը ընդդիմադիր պահպանողական կուսակցությունն է, իսկ երկրորդ տեղը գրավել է Անկախության բրիտանական կուսակցությունը, որը հանդես է գալիս Մեծ Բրիտանիայի՝ ԵՄ կազմից դուրս գալու գաղափարի օգտին: Եվրոպառլամենտի վերջին ընտրությունների հաջորդ կարևոր նրբերանգը, որի մասին խոսում են բոլորը, պատմության մեջ արձանագրված ընտրողների ամենացածր մասնակցությունն է. ընտրությանը մասնակցել է ընտրության իրավունք ունեցող 375 միլիոն քաղաքացիների 43.2%-ը: Սա յուրօրինակ ռեկորդ է: Համեմատության համար նշենք, որ 30 տարի առաջ ԵՊ ընտրություններին մասնակցել է ընտրողների երկու երրորդը: Իսկ այս անգամ ընտրություններին մասնակցել է ընտրողների կեսից պակաս հատվածը, որոշ երկրներում՝ նույնիսկ մեկ երրորդից էլ պակաս:

Ամենացածր մասնակցությունը գրանցվել է Լիտվայում՝ ընդամենը 15.7%: Լիտվայի նորանկախ պատմության 18 տարիների ընթացքում սա առաջին դեպքն է, որ ժողովուրդը, փաստորեն, արհամարհել է ընտրությունները:

Ընդհանուր առմամբ, ողջ Եվրոպայում է նկատվում ընտրողների անտարբերության աճի միտում: Վերլուծաբանների կարծիքով՝ գլխավոր պատճառը համաշխարհային ճգնաժամն է: Այն ազդում է մարդկանց տրամադրությունների վրա, և նրանք չեն կարողանում կողմնորոշվել՝ ո՞ր քաղաքական հոսանքը ի վիճակի կլինի դրսևորել լավագույն ինտելեկտուալ և կազմակերպչական ունակություններ և դիմակայել ներկայիս մարտահրավերներին:

ԲԱԲԿԵՆ ԹՈՒՆՅԱՆ

Եվրոպական պառլամենտի ընտրությունները Բուլղարիայում

Նախերգանք՝ համապետական ընտրություններից առաջ

Հունիսի 7-ին Բուլղարիայի քաղաքացիները ընտրեցին Եվրոպական պառլամենտի 17 բուլղարացի անդամներին, որոնք առաջիկա 5 տարիներին կներկայացնեն երկիրը Եվրամիության միակ ընտրովի մարմնում: Սա Բուլղարիայում անցկացվող երկրորդ եվրոպական ընտրությունն էր՝ 2007թ. ընտրություններից հետո:

Եվրոպառլամենտի ընտրությունները սովորաբար ավելի պակաս հետաքրքրություն են ներկայացնում ԵՄ երկրների ընտրողների համար, քան ազգային ընտրությունները, և Բուլղարիան այդ առումով բացառություն չէր: Իհարկե, 2007թ. ընտրողների 29% մասնակցության համեմատ այս տարի քաղաքացիներն ավելի ակտիվ էին՝ 39%, սակայն դա զգալիորեն զիջում էր ԵՄ-ում արձանագրված միջին ցուցանիշին՝ 43%: Նշենք նաև, որ մասնակցության ԵՄ միջին ցուցանիշն էլ իր հերթին պատմականորեն ամենացածրն էր. 1979թ. Եվրոպառլամենտի ընտրություններին մասնակցել է ընտրողների 62%-ը: Մյուս հատկանշական կողմ այն է, որ ԵՊ բուլղարացի անդամների ընտրությունները երկրի ազդեցիկ կուսակցությունների համար ավելի շատ նախապատրաստական փուլ էր՝ հուլիսի 5-ին կայանալիք Ազգային ժողովի ընտրությունների համար: Կուսակցությունները, բացառությամբ մի քանիսի, ավելի քիչ ջանքեր ու էներգիա էին ներդրել քարոզարշավի ընթացքում, որը սովորականից ավելի կարճ տևեց (ընդամենը 21 օր): Ընդ որում, ուշադրության կենտրոնում ոչ թե համաեվրոպական հարցերն էին՝ ինչպիսիք են, ասենք, ԵՄ ապագա դերը գլոբալ զարգացումներում, Լիսաբոնյան համաձայնագիրը կամ Թուրքիայի անդամակցությունը, այլ ներքաղաքական խնդիրները՝ կոռուպցիան և տնտեսական վիճակը: Իսկ ընտրության արդյունքները կուսակցությունների համար ոչ այլ ինչ էին, քան քաղաքական տրամադրությունների ընդարձակ և ներկայացուցչական հետազոտություն՝ իրենց համար շատ ավելի մեծ նշանակություն ունեցող ԱԺ ընտրություններից առաջ:

Երրորդ. ակնհայտ դարձավ, որ հաղթող կուսակցության՝ Սոֆիայի քաղաքապետ Բոյկո Բորիսովի ԳԵՐԲ-ի աջակիցների թիվն ավելի քիչ է, քան սպասվում էր: Այն ստացավ ձայների 24.4%-ը: Երկրորդ տեղում ԳԵՐԲ-ի հիմնական մրցակից, վարչապետ Սերգեյ Ստանիշևի՝ Բուլղարիայի Սոցիալիստական կուսակցությունն էր (ԲՍԿ)՝ 18.5%, որին հաջորդում էին էթնիկ թուրքերի՝ Իրավունքների և ազատությունների շարժումը (ԻԱՇ)՝ 14.1%, ծայրահեղ աջ Հարձակողական կուսակցությունը (11.96%), նախկին թագավորի NDSV կուսակցությունը (7.96%) և Կապույտ կոալիցիան (7.95%), որը Բուլղարիան դուրս բերեց 1996-97թթ. տնտեսական ճգնաժամից: Եթե հուլիսի 5-ի ԱԺ ընտրություններում պահպանվի ուժերի նույն համամասնությունը, ապա շատ դժվար կլինի ցանկացած 2 կամ 3 կուսակցությունների համար կառավարություն ձևավորելը:

Նշենք նաև, որ ԵՊ ընտրությունները ուղեկցվեցին ընտրախախտումների և մանիպուլյացիաների մասին ահազանգերով: Ընտրակաշառքն այս անգամ ավելի մեծ խնդիր էր, քան 2005թ. խորհրդարանական ընտրությունների ժամանակ: Եվրահանձնաժողովն այս առնչությամբ պահանջեց Բուլղարիայից արձագանքել այս ամենին: Նշենք, որ ձայներ գնելու մեխանիզմներն այս անգամ ավելի էին կատարելագործվել, և կանխիկ վճարումների դեպքերը նվազել էին: Բացի այդ, ի հայտ եկան 2 նոր ֆենոմեններ՝ կորպորատիվ քվեարկություն (corporate voting) և քվեների «փոխնետրարկում» (vote transfusion): Նորաստեղծ «Լիդեր» կուսակցությանը պատկանող մի քանի մեծ ընկերությունների և հանքերի աշխատակիցներին զգուշացրել են, որ պետք է իրենց քվեն տան այդ կուսակցությանը, եթե չեն ուզում աշխատանքից ազատվել կամ ավելի քիչ աշխատավարձ ստանալ: Արդյունքում «Լիդերը», այն վայրերում, որտեղ հանքեր և ընկերություններ ունի, հավաքեց 50% ձայն: Ինչ վերաբերում է ձայների փոխներարկմանը, ապա այս երևույթը նկատվեց թուրքական Իրավունքների և Ազատությունների շարժման դեպքում: Այս ուժի ընտրազանգվածը շատ կարգապահ է և ենթարկվող, սակայն այս անգամ նրանց ձայների մի մասը գնաց «Լիդերին» կամ NDSV-ին, որը նախընտրական սոցհարցումների համաձայն՝ գրեթե շանսեր չուներ ԵՊ-ում ներկայացուցիչ ունենալու: Մեկնաբանների կարծիքով, այս ամենը իշխող կոալիցիայի (ԲՍԿ, ԻԱՇ և NDSV) ռազմավարությունն է, որը ցանկանում է ամեն գնով գոյատևել: Քվեների փոխներարկման նպատակն է՝ ապահովել մի քանի ոչ մեծ և մարգինալ կուսակցությունների քաղաքական ներկայացվածությունը, ինչը ԳԵՐԲ-ի հաղթանակի դեպքում կդժվարացնի կաբինետի ձևավորումը: Եվ կրկին, այս ամենը փորձարկվեց ԵՊ ընտրությունների ժամանակ՝ որպես մարզանք՝ հուլիսի 5-ի ընտրություններից առաջ:

ՍՏԵՖԱՆ ՌԱԼՉԵՎ
Անկախ լրագրող, Սոֆիա
Հատուկ «168 ժամի» համար

Այս ներդիրը պատրաստվել է Եվրոպական Միության աջակցությամբ: Ներդիրի բովանդակության համար պատասխանատվություն է կրում միայն «168 ժամ» թերթը, այն որևէ ձևով չի արտահայտում Եվրոպական Միության տեսակետները:

ԵՄ-Ի ԾՐԱԳՐԵՐԸ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ՉԵՆ ԿՐԻ

Եվրախորհրդարանի հունիսի 4-7-ը կայացած ընտրությունները Հայաստանում քչերին էր հետաքրքրում: Նույնիսկ շատ քաղաքական գործիչներ կամ ընդհանրապես տեղյակ չէին այդ իրադարձության մասին, կամ էլ ուղղակի անտարբեր էին: Այդուհանդերձ, հետաքրքիր է՝ ինչպես են գնահատում ՀՀ քաղաքական որոշ ուժերի ներկայացուցիչները եվրախորհրդարանի վերջին ընտրությունները, և նրանց կարծիքով՝ ինչպե՞ս կարող են դրանք անդրադառնալ ԵՄ-ի կողմից իրականացվող Նոր հարևանության քաղաքականության վրա, որն ուղղակիորեն առնչվում է նաև Հայաստանին:

Նաիրա Զոհրաբյան, ԱԺ եվրոինտեգրման հարցերով մշտական հանձնաժողովի նախագահ. «Եվրախորհրդարանի ընտրության հանդեպ տոտալ պասիվությունը շրջանառության մեջ դրեց նոր տերմին՝ «չմասնակցության նիշ», որը, օրինակ, Ֆրանսիայում հասավ ռեկորդային ցուցանիշի՝ 57 տոկոս: «Չմասնակցության ցուցանիշի» որոշակի տատանումներով վիճակը նույնն էր գրեթե ամենուր: Ի՞նչ արձանագրեցին ԵԽ ընտրությունները: 2004թ. ընտրություններից հետո ԵՄ-ում աճում է «ապաքաղաքականության տենդենցը»: Եթե մեկ ձևակերպմամբ ամփոփենք եվրախորհրդարանի ընտրության ողջ պատկերը, ապա այն հետևյալն էր՝ սոցիալ-դեմոկրատական ուժերի պարտություն, աջ-պահպանողականների հաղթանակ: Ինչը նշանակում է, որ ըստ էության, ուժերի դասավորությունը եվրախորհրդարանում էական փոփոխություններ չի կրի: Ինչ վերաբերում է հարցին՝ կարո՞ղ են արդյոք եվրոպական նոր հարևանության ծրագրի վրա ազդեցություն ունենալ այս ընտրությունները, ապա ռազմավարական առումով որևէ փոփոխություն, վստահ եմ, չի լինի: Քանզի ԵՄ-ի քաղաքականությունը մեր տարածաշրջանում հստակ է և այն չի կարող կախված լինել խորհրդարանի կազմից: Ուստի, միանշանակ է, որ եվրոպական քաղաքականությունը մեր տարածաշրջանում գնալով ակտիվանալու է: Այնպես որ, կարծում եմ, թե՛ «Եվրոպական հարևանության քաղաքականություն» ծրագիրը, և թե՛ «Արևելյան գործընկերություն» նախաձեռնությունը, որը ԵՄ-ի և մեր տարածաշրջանի միջև համագործակցության բավականին լուրջ հեռանկար է խոստանում, որևէ ռազմավարական փոփոխություն չեն կրելու»:

Ստեփան Սաֆարյան, ԱԺ «Ժառանգություն» խմբակցության պատգամավոր. «Նման ընտրությունների արդյունքները, ճիշտն ասած՝ այնպիսի մեծ պետություններում կամ ուժային կենտրոններում, ինչպիսիք ԱՄՆ-ը կամ ԵՄ-ն են, որպես կանոն, շատ քիչ ազդեցություն կարող են ունենալ ԵՄ-ի կողմից վարվող արտաքին քաղաքականության վրա: Որովհետև ԵՄ կառուցվածքները բավականին կոշտ են, և անկախ նրանից, թե ովքեր կընտրվեն, կան արդեն իսկ ընդունված, հավանության արժանացած փաստաթղթեր, ինչպիսիք, օրինակ, եվրոպական հարևանության քաղաքականությունն է և «Արևելյան գործընկերության» ծրագիրը, որոնք անկախ ամեն ինչից՝ իրականացվելու են: Խնդիրը այն է, թե՝ կախված այս կամ այն քաղաքական հոսանքի դոմինանտությունից, ինչ թափով և ինչ եղանակներով կիրականացվեն այդ ծրագրերը և ինչ հետևողականությամբ:

Այդուհանդերձ, այդ ընտրությունների արդյունքները, մեծ ազդեցություն, որպես այդպիսին, չեն կարող թողնել արդեն իսկ ընդունված ծրագրերի իրականացման վրա:

Տիգրան Թորոսյան, ԱԺ եվրոինտեգրման հարցերով մշտական հանձնաժողովի անդամ, անկախ պատգամավոր. «Եվրախորհրդարանի ընտրության արդյունքների ազդեցությունը ԵՄ քաղաքական կյանքի վրա գնահատելու համար անհրաժեշտ է հաշվի առնել մի քանի հանգամանք: Նախ, եվրախորհրդարանի ազդեցությունը քաղաքական կյանքի վրա բավական թույլ է, քանի որ այդ կառույցի որոշումներն առաջին հերթին խորհրդատվական նշանակություն ունեն: Հեշտ է նկատել նաև, որ եվրախորհրդարանի քաղաքական խմբակցությունների տեսակետները միմյանցից տարբերվում են ոչ թե արմատական հարցադրումներով, այլ այս կամ այն խնդրի վերաբերյալ դիրքորոշումների նրբություններով: Ավելին, հատուկ ջանքեր են գործադրվում առկա տարբերությունների վերացման ուղղությամբ անգամ այնպիսի մասնավոր հարցում, ինչպիսին պատգամավորների աշխատավարձն է: Եթե մինչ այժմ նրանց աշխատավարձերը որոշում էին իրենց երկրները, ապա այսուհետև սահմանված է միասնական աշխատավարձ: Այս պարագայում ակնհայտ է, որ չպետք է սպասել որևէ լուրջ քաղաքական փոփոխություն այս ընտրությունների հետևանքով: Անգամ դժվար է հիշել, թե վերջին անգամ երբ է նման բան տեղի ունեցել:

Իսկ ինչ վերաբերում է հարցին՝ ընտրության արդյունքները կազդե՞ն Նոր հարևանության ծրագրի իրագործման ընթացքի վրա, թե՞ ոչ, ապա՝ իհարկե չեն ազդի: Կարևոր է նաև այն հանգամանքը, որ չկա որևէ քաղաքական նախադրյալ այդ ծրագրում արմատական փոփոխություններ անելու համար, առավել ևս, որ ծրագրի զգալի մասն արդեն ետևում է: Առավել ևս, որ Եվրամիությունը ընդլայնում է նման բնույթ ունեցող ծրագրերը, մասնավորապես, սկսում է նոր ծրագիր՝ «Արևելյան գործընկերություն», դրանում ընդգրկված երկրների համար ավելի հետաքրքիր հեռանկարներով:

Հովհաննես Իգիթյան, Հայ Ազգային կոնգրեսի ներկայացուցիչ. «Ես ուղղակի ձևով չէի կապի եվրոպառլամենտի ընտրությունները Նոր հարևանության ծրագրի հետ: Ընդհանրապես մենք կարող ենք մեկնաբանել եվրոպառլամենտի այս ընտրությունները և տեսնել, որ ընդհանուր մոտեցումն է փոխվում: Որոշ ուժեր, որոնք կենտրոնամետ են մի երկրում, ավելի շատ ձայներ են ստանում մեկ այլ երկրում և հակառակը, ազգայնական ուժերը մեկ այլ երկրում ավելի շատ ձայներ են ստանում, քան իրենց երկրում: Սա մի գործընթաց է, որը պետք չէ կապել Հայաստանի հետ, դա կապենք այն հանգամանքի հետ, որ ԵՄ-ն ինքը փնտրում է այն բանաձևը, որով ինքը պետք է էֆեկտիվ աշխատի: Գաղտնիք չէ, որ այդ սահմանադրության բացակայությունը, որը այս կամ այն երկրի այս կամ այն արգումենտի պատճառով չի ընդունվում, խանգարում է ԵՄ-ին ձևավորել այն իրավական հիմքը, որով Եվրամիությունը պետք է, կոպիտ ասած, «Կոնֆեդերացիայի» ձևով գոյատևի: Սա մի գործընթաց է, որը ես ոչ մի ձևով չեմ կապում Նոր հարևանության և «Արևելյան գործընկերության» ծրագրերի հետ: «Արևելյան գործընկերության» ծրագիրն այն սկզբունքներն են, մոտեցումն է, որը արդեն արտահայտել է ԵՄ-ն: Բայց այստեղ կան գործընկերներ՝ 6 երկիր, ահա այստեղ ամեն երկիր ինքը պետք է որոշի՝ ինչ չափով է տեղավորում այստեղ, այդ ծրագրի մեջ, կամ ինչ չափով ինքը կուզենար այդտեղ տեղավորվել: Եվ այսօր այդ ծրագրի էֆեկտիվ գործունեությունը մեր դեպքում կախված է միայն ու միայն մեր իշխանություններից: Ինչքանով նրանք անկեղծ են, երբ ասում են՝ մենք մեր երկիրը կառուցում ենք նույն չափանիշներով, ինչ չափանիշներով կառուցում է ԵՄ-ն»:

ԼԻԼԻԹ ՍԵՅՐԱՆՅԱՆ

Լեհաստանը գնաց դեպի «աջ»՝ քիչ ձայներով

ՊՅՈՏՐ ՍԿՈՒԲԻՇԵՎՍԿԻ
Սոցիալական և տնտեսական հարցերի ինստիտուտ Վարշավայի քաղաքապետարանի ավագանու անդամ Վարշավա
Հատուկ «168 ժամի» համար

Հունիսի 7-ին կայացած եվրոպառլամենտի ընտրություններում Լեհաստանում վստահ հաղթանակ տարավ իշխող աջ-ցենտրիստական «Քաղաքացիական պլատֆորմը»՝ ստանալով քվեների 45%-ը:

1989թ. ի վեր սա ՔՊ-ի ամենամեծ հաղթանակն էր, որը ոգևորեց իշխող կուսակցությանն ու վարչապետ Դոնալդ Տուսկին: *«Կառավարությունը ստացավ վստահության նոր քվե»,*- հայտարարեց Տուսկը: Մինչդեռ իշխանության հաղթանակը ԵՊ ընտրություններում արձանագրվեց աննախադեպ ցածր մասնակցության ֆոնին:

Եվրոպառլամենտի ընտրություններում Լեհաստանում մասնակցեց ընտրողների ընդամենը 24%-ը: Ո՞րն է նման ցածր մասնակցության պատճառը: Միանգամից նշենք, որ ընտրողների անտարբերությունը չի կարող բացատրվել նրանով՝ իբր լեհերը դժգոհ են ԵՄ քաղաքականությունից: Հակառակը, Եվրամիությունը շարունակում է գրավիչ մնալ լեհերի համար, հատկապես՝ լայնամասշտաբ ֆինանսական աջակցության առումով: 2007-2013թթ. Լեհաստանը ԵՄ-ից կստանա ընդհանուր առմամբ 87 միլիարդ եվրո, որը կուղղվի ենթակառուցվածքների զարգացմանը, մարդկային կապիտալի, շրջակա միջավայրի պահպանությանը, գյուղատնտեսությանը, փոքր և միջին բիզնեսին աջակցությանը: Լեհաստանը համեմատաբար ավելի քիչ է տուժել համաշխարհային ճգնաժամից, և կանխատեսումների համաձայն՝ կարող է դառնալ ԵՄ անդամ քիչ թվով երկրներից մեկը, որը 2009-ին զրոյականից բարձր տնտեսական աճ կունենա: Բացի ֆինանսական օգնությունից, ԵՄ-ին անդամակցությունը Լեհաստանին այլ հնարավորություններ է տալիս, մասնավորապես՝ ապրանք-ծառայությունների, աշխատուժի և կապիտալի ազատ տեղաշարժի իրավունք: Լեհերը կարող են առանց անձնագրի շրջել ԵՄ երկրներում, սովորել՝ առանց լրացուցիչ թույլտվությունների, և աշխատել՝ հիմնականում առանց սահմանափակումների: Այս ամենի հետ մեկտեղ՝ լեհերի մեծամասնությունը չի մասնակցում այն կառույցի խորհրդարանի ձևավորմանը, որն իրենց տալիս է նման հնարավորություններ: Ցածր մասնակցության վրա ազդում են 4 հիմնական գործոններ.

> Եվրախորհրդարանի ընտրություններում ԵՄ քաղաքացիներն ընտրում են կուսակցություններին, որոշ երկրներում՝ նաև անկախ պատգամավորների: Եվրախորհրդարանի կազմում կան խմբակցություններ, որոնց մեջ էլ այդ կուսակցությունները մտնում են: Ներկայումս ամենամեծ ներկայությունը խորհրդարանում ունի աջ ցենտրիստական Եվրոպական ժողովրդական կուսակցությունը, կամ, ինչպես նրանց ընդունված է անվանել՝ եվրոպական դեմոկրատները՝ 264 մանդատ: Երկրորդ տեղում սոցիալիստներն են՝ 161 մանդատներով, որոնց հաջորդում են լիբերալները՝ 80 մանդատ, «կանաչները»՝ 53, Միավորված ձախերը՝ 32, Եվրոպայի ազգերի միությունը՝ 35, և անկախ պատգամավորները՝ 18 տեղ: Այսպես կոչված, «մյուսները», որոնց թվին են դասվում ծայրահեղ աջ ուղղվածության կուսակցությունները, վերջին ընտրություններում ստացել են 93 մանդատ:

1. Վստահության պակասը, որ քաղաքական գործիչները կարող են ինչ-որ բան փոխել դեպի լավը կամ կատարել իրենց խոստումները,

2. ԵՄ քաղաքացիների ցածր տեղեկացվածությունը եվրոպառլամենտի ընտրությունների և ընդհանրապես՝ այդ կառույցի դերի մասին՝ ԵՄ-ում որոշումների կայացման գործընթացում:

3. Ընդհանուր մոտեցումը, որ ԵՄ նոր անդամների դերը եվրամիության քաղաքականության մշակման հարցում շատ փոքր է:

4. Քաղաքական գործիչների անգործությունը՝ եվրոպական կառույցների, արժեքների, ժողովրդավարության մասին տեղեկացվածությունը բարձրացնելու հարցում:

Ցավոք, Լեհաստանում ԵՊ ընտրությունը պարզապես գեղեցկության և PR ստրատեգիաների ցուցադրություն է, և ոչ մի ընդհանուր բան չունի իրական քաղաքական ծրագրերի հետ: Նկատվում է խնդիրները շարքային քաղաքացիների հետ քննարկելու պակաս: Մտահոգիչ է նաև այն, որ քաղաքական գործիչները կարծես ցանկություն չունեն շտկել վիճակը, ինչը վտանգի տակ է դնում ժողովրդավարությունը և ժողովրդի մասնակցությունը քաղաքական գործընթացներում: Նույն երևույթը նկատվում է ոչ միայն Լեհաստանում, այլև ԵՄ և աշխարհի մյուս երկրներում: Այդ իսկ պատճառով, Լեհաստանում և ամենուր, քաղաքականությունը պետք է դառնա ավելի թափանցիկ, իրատեսական, հաշվետու և վերջին հաշվով՝ հասցեագրված լինի ժողովրդին: Այլապես մենք կունենանք ժողովրդավարություն՝ առանց արմատների՝ առանց ժողովրդի վստահության:

Եվրոպական խորհրդարան

Եվրոպական խորհրդարանը ստեղծվել է 1957թ.: Սկզբնական շրջանում անդամները նշանակվում էին ԵՄ անդամ երկրների կողմից: 1979 թվականից եվրախորհրդարանի անդամներն ընտրվում են ԵՄ անդամ երկրների քաղաքացիների կողմից: Նշենք, որ ընտրողների ամենաբարձր մասնակցությունն արձանագրվել է հենց առաջին ընտրությունների ժամանակ՝ 69%: Եվրախորհրդարանն ունի 736 պատգամավոր: Յուրաքանչյուր երկիր կարող է ունենալ ֆիքսված թվով մանդատներ՝ կախված բնակչության թվից: Ամենից շատ՝ 99 պատգամավոր ունի Գերմանիան, ամենից քիչ՝ 9՝ Մալթան:

Խնդիրներ և գործառույթներ

Եվրոպական խորհրդարանն ունի 3 կարևոր գործառույթներ՝ օրենսդրություն, բյուջետային քաղաքականություն և վերահսկողություն: Օրենսդրական մասով հարկ է նշել, որ եվրախորհրդարանը կիսում է օրենսդիր գործառույթները ԵՄ խորհրդի հետ, որը նույնպես ընդունում է օրենքներ: Նիցցայի պայմանագրի ստորագրումից հետո գործում է, այսպես կոչված, համատեղ որոշումների սկզբունքը, որի համաձայն՝ եվրախորհրդարանն ու ԵՄ խորհուրդն ունեն հավասար լիազորություններ, և հանձնաժողովի ներկայացրած ցանկացած օրինագիծ պետք է քննարկվի 2 ընթերցմամբ: Եվրախորհրդարանը և ԵՄ խորհուրդը համատեղ ձևավորում են բյուջետային հանձնաժողով, որն էլ մշակում է ԵՄ բյուջեն: Եվ վերջապես՝ եվրախորհրդարանն իրականացնում է վերահսկողություն՝ Եվրահանձնաժողովի գործունեության նկատմամբ: